

ECONOMIA ESPANYOLA

CURS ACADÈMIC 2003/2004
(Primer semestre)

Grups: 02 i 04

Prof.: Dra. Anna Matas

DESCRIPTORS: L'evolució econòmica espanyola durant els últims vint anys. La inserció a la Unió Europea. El sector públic. El mercat de treball.

PRIMERA PART: L'ECONOMIA ESPANYOLA DEL PERÍODE 1977-2003

Lliçó 1ª. La crisi econòmica i la política d'ajust

Els Pactes de la Moncloa i els seus resultats.- El segon xoc energètic i les seves conseqüències.- La política d'ajust positiu a la crisi.- L'evolució econòmica: creixement, inversió, atur, inflació, dèficit públic i dèficit exterior.- Principals característiques de l'economia davant el procés d'integració a la CE.

Lliçó 2ª L'entrada d'Espanya a la Comunitat Europea

L'economia espanyola en el context internacional: l'adhesió a la comunitat.- La firma de l'Acta Única.- Efectes de la integració i unificació del mercat europeu en l'economia espanyola.

Lliçó 3ª. L'expansió econòmica 1986 - 1990

Factors determinants de la reactivació econòmica.- La demanda interna com a motor del creixement.- Creixement econòmic i desequilibris.- Aparició de noves tensions inflacionistes: l'evolució dels preus per sectors.- La competitivitat i el dèficit exterior de l'economia espanyola.- La entrada en el S.M.E. i la política de tipus de canvi.

Lliçó 4ª . Moderació del creixement i recessió en els primers anys noranta

La crisi de 1992 i les seves conseqüències.- Les depreciacions de la pesseta.- La destrucció d'ocupació.- Evolució del PIB des de l'òptica de l'oferta.- El cicle econòmic a Espanya i a la Unió Europea.

Lliçó 5: La construcció de la Unió Monetària Europea

Avantatges i costos de la UME.- Fases en la construcció de la Unió Monetària.- Els criteris establerts en el Tractat de Maastricht.- Característiques de la constitució de la Unió Monetària.- Els plans de convergència.- Espanya: convergència nominal i convergència real.- El pacte d'estabilitat i creixement.

Lliçó 6: L'economia espanyola en el context de la Unió Econòmica i Monetària

La política monetària del Banc Central Europeu.- Tipus de canvi i tipus d'interès.- La política econòmica d'Espanya en el context de la Unió Econòmica i Monetària.- El creixement econòmic en la segona meitat dels 90.- La situació conjuntural a Europa i Espanya.

Lliçó 7: L'estalvi i la formació de capital

Evolució de l'estalvi nacional brut.- Determinants de l'estalvi segons components institucionals.- La formació bruta de capital fix a l'economia espanyola: inversió empresarial i inversió en infraestructures.- El finançament de la inversió.

Lliçó 8: La distribució de la renda

Distribució funcional, personal i territorial de la renda.

SEGONA PART: EL SECTOR PÚBLIC

Lliçó 9ª. El creixent pes del Sector Públic

Delimitació dels diferents subagents del Sector Públic espanyol.- El model constitucional d'economia mixta i la intervenció de l'Estat.- Dimensió i estructura de les AA.PP. 1973-2001.

Lliçó 10ª. Reforma fiscal a Espanya i evolució dels ingressos

El procés de reforma fiscal obert el 1977: principis i característiques.- Estructura i evolució dels ingressos de les Administracions Públiques.- Els canvis fiscals dels anys noranta i l'harmonització amb la UE.

Lliçó 11ª. La despesa i el dèficit públic

Estructura i evolució de la despesa pública.- Components automàtics i despesa discrecional.- La inversió pública.- L'aparició del dèficit públic i les seves causes.- El seu finançament i conseqüències financeres.- Les implicacions de la UEM per a la política fiscal.- El deute públic.

Lliçó 12ª. El sistema de Seguretat Social

El model de Seguretat Social establert a Espanya.- Evolució dels ingressos i les despeses.- La necessitat de la reforma financera.- El Pacte de Toledo.- Les perspectives financeres del sistema públic de pensions.

Lliçó 13ª. Els Ens Territorials: importància i finançament

El marc autonòmic espanyol.- El finançament de les Comunitats Autònomes.- Les Corporacions Locals.

TERCERA PART: RECURSOS HUMANS I ACTIVITAT ECONÒMICA

Lliçó 14ª. Canvis demogràfics a Espanya i migracions

Estructura i evolució demogràfica.- Les projeccions demogràfiques.- Els moviments migratoris interiors.- Els moviments migratoris exteriors: de l'emigració a la immigració.

Lliçó 15ª. Característiques de l'ocupació i l'atur

Les taxes d'activitat i la seva composició.- Dinàmica i estructura sectorial de la població ocupada.- Evolució i característiques de l'atur.- Factors explicatius de l'atur: atur massiu i persistència de l'atur.- El creixement de l'ocupació en el període 1996-2001.

Lliçó 16ª. Mercat de treball, política d'ocupació i relacions laborals

Les reformes del mercat de treball a Espanya i les seves conseqüències.- Les directrius de política d'ocupació en la U.E.- Les relacions laborals.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

J. L. García Delgado (dir.) *Lecciones de Economía Española*, Madrid, Civitas, 5ª ed, 2001

Al llarg del curs es publicaran dos dossiers de lectures que es corresponen amb les marcades amb un * en la bibliografia per lliçons.

AVALUACIÓ

L'avaluació es farà mitjançant un examen final per escrit. De manera opcional, els estudiants poden presentar dos treballs (màxim 5 pàgines cadascun) que comptaran un 10 per cent de la nota final.

HORARI TUTORIES

Dimarts de 15.30 a 17.00 i dijous de 12 a 13.30

Despatx B3-070

BIBLIOGRAFIA PER LLIÇONS

PRIMERA PART: L'ECONOMIA ESPANYOLA DEL PERÍODE 1973-2000

Lliçons 1ª La crisi econòmica i la política d'ajust

Bibliografia bàsica:

*Fuentes Quintana, E. i J. Requeijo, La larga marcha hacia una política económica inevitable, Papeles de Economía Española, 21, 2-39, 1984

Bibliografia complementària:

J. M. Linde, La profundización de la crisis económica: 1979-1982, a J.L.García Delgado, Economía Española de la Transición y la Democracia, CIS, Madrid, 1990.

Fuentes Quintana, Tres decenios de la economía española en perspectiva, a J. L. García Delgado, España. Economía, Espasa, Madrid, 1993. págs. 35 a 57.

García Delgado, J. L. i J. M. Serrano Sanz, De la primera crisis energética a las elecciones del 77: tiempo de incertidumbre, a J. L. García Delgado (dir.) Economía española de la transición y la democracia, CIS, Madrid, 1990.

J.Segura, "Del primer gobierno socialista a la integración en la CEE: 1983-1985", a J.L.García Delgado, Economía Española de la Transición y la Democracia, CIS, Madrid, 1990.

Lliçons 2ª i 3ª L'entrada d'Espanya a la Comunitat Europea i L'expansió econòmica 1986 - 1990

Bibliografia bàsica:

C. Martín, La integración de España en la Unión Europea, a J.L. García Delgado (dir.) Lecciones de Economía Española, Civitas, 4ª Ed. 1999.

Bibliografia complementària:

Myro, R. España en la Unión Europea: etapas y efectos de la integración, a J. L. García Delgado (dir.) España, Economía: Ante el siglo XXI, Espasa, 1999, 241-270.

De la Dehesa, G. Diez años de España en la Unión Europea, Economistas, nº 66/67, 1996, 10-20.

A. Costas i J. M. Serrano, Problemas escogidos y olvidados de la política económica española, a J. M. Serrano i A. Costas (eds.) Diez ensayos sobre economía española, Eudema, Madrid, 1993. Págs. 21-38.

Lliçó 4ª . Moderació del creixement i recessió en els primers anys noranta

Bibliografia bàsica:

*C. Muñoz Cid, Patología de una crisis excepcional, Economistas, 60, 84-86, 1995

Bibliografia complementària:

L. A. Rojo, Discurso de presentación del informe anual 1993 del Banco de España, Cuadernos de Información Económica, núm. 75, junio 1993.

Á. Anchuelo, Ataques especulativos contra la peseta en el Sistema Monetario Europeo, en J. Velarde, J.L. García Delgado y A. Pedreño, España en la Unión Europea, balance de una década, Civitas, Madrid, 1997

López, J.M. (2000), Los antecedentes inmediatos de la integración monetaria: el sistema monetario europeo, en R. Myro (dir), Economía Europea. Crecimiento, integración y transformaciones sectoriales, Civitas, 178-198.

Lliçó 5ª : La construcció de la Unió Monetària Europea

Bibliografia bàsica:

*J. Aríztegui, Política monetaria: de la gestión independiente a la unión monetaria europea, , a J. L. García Delgado (dir.) España, Economía: Ante el siglo XXI, Espasa, 1999, 549-578.

*Malo de Molina, J.L. (2001) Efectos de la entrada de España en la Comunidad Europea, Boletín Económico, Banco de España, octubre, 87-97.

Bibliografia complementària:

Rojo, L.A., “Las condiciones de estabilidad y la convergencia real España-UE”, Papeles y Memorias de la Real Academia de las Ciencias Morales y Políticas, vol.II, 1999.

Banco de España, Informe sobre la convergencia presentado por el Gobernador del Banco de España ante la Comisión de Economía del Congreso de los Diputados, Boletín Económico del Banco de España, marzo, 1998.

Anchuelo, A. (2000), La “cultura de la estabilidad” macroeconómica y otros efectos de la Unión Monetaria Europea, en R. Myro (dir), Economía europea. Crecimiento, integración y transformaciones sectoriales, Civitas, 199-222.

Lliçó 6ª L'economia espanyola en el context de la Unió Econòmica i Monetària

Bibliografia bàsica:

J.A. Martínez Serrano i V.J. Pallardó, Las políticas macroeconómicas, a J. L. García Delgado (dir.) Lecciones de Economía Española, Madrid, Civitas, 2001, 5ª ed. 459-487.

*Banco de España, Informe anual. Cap. 1: Rasgos básicos. 2002.

Bibliografia complementària:

Oliver, J., J.L. Raymond i A. Roca (2001) Liberalización de mercados e inflación, Cuadernos de Información Económica, 160, 17-26.

Restoy, F. (2002) La política monetaria del Eurosistema, Papeles de Economía Española, 91, 2-12.

Malo de Molina, J.L. (2001) Efectos macroeconómicos de la inflación, Boletín Económico, Banco de España, marzo, 55-60.

Lliçó 7: L'estalvi i la formació de capital

Bibliografia bàsica:

E. Bandrés i A. Marchante, Ahorro y formación de capital, a J. L. García Delgado (dir.) Lecciones de Economía Española, Madrid, Civitas, 5ª ed, 2001, 105-126.

Bibliografia complementària:

A. Garrido, Ahorro e inversión: determinantes y financiación, a J. L. García Delgado (dir.) España, Economía: Ante el siglo XXI, Espasa, 1999, 507-526.

Oliver, J i Raymond, J.L, ¿Hay escasez de ahorro en la economía española? Cuadernos de Información Económica, FUNCAS, 151, 1999.

Banco de España (2002) La inversión productiva en el último ciclo, Boletín Económico, abril, 57-65.

Lliçó 8: La distribució de la renda

Bibliografia bàsica:

- J. I. Palacio, Distribución funcional y personal de la renta, a J. L. García Delgado (dir.) Lecciones de Economía Española, Madrid, Civitas, 5ª ed, 2001, 387-404.
- M. Parellada, Distribución territorial de la renta a J. L. García Delgado (dir.) Lecciones de Economía Española, Madrid, Civitas, 5ª ed, 2001, 405-422.

Bibliografia complementària:

- Goerlich, F.J., M. Mas i F. Pérez (2002), Concentración, convergencia y desigualdad regional en España, Papeles de Economía Española, 93, 17-36.
- Laborda, A. (2001) La distribución funcional de la renta en España: una visión macroeconómica, Papeles de Economía Española, 88, 44-66.
- Villaverde, J. (2001), La distribución espacial de la renta en España: 1980-1995, Papeles de Economía Española, 88., 166-181.

SEGONA PART: EL SECTOR PÚBLIC

Lliçó 9a. El creixent pes del Sector Públic

Bibliografia bàsica

- J.Mª Serrano Sanz, Sector Público, a J. L. García Delgado (dir.) Lecciones de Economía Española, Madrid, Civitas, 5ª ed, 2001, 365-385

Bibliografia recomanada

- Argimón, I., A.L. Gómez, P. Hernández de Cos i F. Martí (1999) El sector de las Administraciones Públicas en España, Banco de España, Estudios Económicos, 68. Cap. 2, Evolución histórica y rasgos básicos del sector público español, 47-93.
- J. Segura, Sector Público: análisis económico y perspectiva general, a J.L. García Delgado (dir.) España, Economía: ante el siglo XXI, Espasa, 1999, 303-326.
- J.M. González-Páramo, Tres lustros de cambios estructurales en el sector público, a J.L. García Delgado (dir.), La economía española de la transición y la democracia, CIS, 1990.

Lliçó 10a. Reforma fiscal a Espanya i evolució dels ingressos

Bibliografia bàsica

- *F. Castellano, El sistema impositivo español: estructura y situación comparada, Papeles de Economía Española, 87, pp. 91-102, 2001
- J.Mª Serrano Sanz, Sector Público, a J. L. García Delgado (dir.) Lecciones de Economía Española, Madrid, Civitas, 5ª ed, 2001, 365-385

Bibliografia recomanada

- A. Laborda. Estructura y tendencias de la presión fiscal en España y en los países de la OCDE, Cuadernos de Información Económica, 156, maig/juny 2000, 155-161.
- J.M. González-Páramo i A. Melguizo, Reforma tributaria y política fiscal, a J.L. García Delgado (dir.) España, Economía: ante el siglo XXI, Espasa, 1999, 579-612.
- OCDE (2000) Estudios económicos. España, cap. 3: Opciones de reforma del sistema tributario español, 107-161.

Lliçó 11ª . La despesa i el dèficit públic.

Bibliografia bàsica

- J.Mª Serrano Sanz, Sector Público, a J. L. García Delgado (dir.) Lecciones de Economía Española, Madrid, Civitas, 5ª ed, 2001, 365-385

Bibliografia recomanada

- E. Bandrés, Gasto público y estructuras del bienestar: el sistema de protección social, a J. L. García Delgado (dir.) España, Economía: ante el siglo XXI, 1999.
- González-Páramo, J.M. i G. López Casanovas, El gasto público: problemas actuales y perspectivas, Papeles de Economía Española, nº 69, 1996.

- González Páramo, J.M. (2002) La Ley General de Estabilidad Presupuestaria: equilibrio y transparencia, *Economistas*, 91, 220-225.
- S. Calonge i A. Manresa, la incidencia impositiva y la redistribución de la renta en España: un análisis empírico, *Papeles de Economía Española*, 88, pp. 216-229, 2001.

Lliçó 12a. El sistema de Seguretat Social

Bibliografia bàsica

- *Gómez, A.L. y P. Hernández de Cos (2001) Los rasgos básicos de la Seguridad Social española, *Boletín Económico*, Banco de España, febrero, 33-45.

Bibliografia recomanada

- J.A. Herce i J. Alonso, La reforma de les pensions davant de la revisió del Pacte de Toledo, *Col·lecció Estudis Econòmics*, núm. 19, La Caixa, 2000.
- Jimeno, J.F. (2000) El sistema español de pensiones: previsiones de gasto y medidas de reforma, *Hacienda Pública Española*, monografía, 21-33.
- OCDE (2001) Estudios económicos. España, cap. 3: Asegurar la viabilidad financiera a largo plazo del sistema de pensiones, 111-156.

Lliçó 13a. Els Ens Territorials: importància i finançament

Bibliografia bàsica

- *Monasterio, c. (2001) El sistema de financiación autonómica a partir de 2002. Acierto estratégico y dudas tácticas, *Cuadernos de Información Económica*, 165, 33-41.

Bibliografia recomanada

- Castells, A. (2000), Autonomía y solidaridad en el sistema de financiación autonómica, *Papeles de Economía Española*, 83, 37-59.
- Bassols, M. (2001) El nou model de finançament autonòmic, *Nota d'Economia*, 71, 9-18.
- Castells, A (2002), Algunos comentarios sobre la reforma de las haciendas locales, *Papeles de Economía Española*, 92, 8-26.

TERCERA PART: RECURSOS HUMANS I ACTIVITAT ECONÒMICA

Lliçó 14a. Canvis demogràfics a Espanya i migracions

Bibliografia bàsica:

- Vázquez, J.A. y C.Pañeda Recursos naturales y humanos, a J. L. García Delgado (dir.) *Lecciones de Economía Española*, Madrid, Civitas, 5ª ed, 2001, 91-103.

Bibliografia recomanada:

- Puyol, R. Evolución y cambios en la población, a J. L. García Delgado (dir.) *España, economía: ante el siglo XXI*, Espasa, 1999, pàgs. 59-80.
- Hurtado, S. (2001) Evolución reciente y perspectivas de la población en España, *Boletín Económico*, diciembre, 23-30.
- Ahn, N. Y F.J. Jimeno (2002) Cambio demográfico, inmigración y mercado de trabajo, *Papeles de Economía Española*, 91, 116-128.
- Fernández Cordon, J. A. El envejecimiento de la población española, *Papeles de Economía Española*, 77, 1998, pàgs. 91-103.

Lliçó 15a. Característiques de l'ocupació i l'atur

Bibliografia bàsica:

- García, G. i Sanromà, E. Mercado de trabajo, a J. L. García Delgado (dir.) *Lecciones de Economía Española*, Madrid, Civitas, 5ª ed, 2001, 291-336

Bibliografia recomanada:

- CES (2001) Memoria sobre la situación socioeconómica y laboral, Consejo Económico y Social, Madrid. Cap. 2. Mercado de trabajo, políticas de empleo y relaciones laborales, 287-484.
- Toharia, L. "Empleo y paro en España: ¿hacia donde vamos?", en J.R. Cuadrado Roura y T. Mancha Navarro, *España frente a la UEM*, Civitas, Madrid, 1996.

Barceinas, F., J.Oliver, J.L.Raymond y J.Roig (2000), Los rendimientos de la educación y la inserción laboral en España, Papeles de Economía Española, 86, 128-149.

Lliçó 16a. Política d'ocupació, reforma del mercat de treball i relacions laborals

Bibliografia bàsica:

*J. Segura, la reforma del mercado de trabajo español: un panorama, Revista de Economía Aplicada, 25, 157-190, 2001

García, G. i Sanromà, E. Mercado de trabajo, a a J. L. García Delgado (dir.) Lecciones de Economía Española, Madrid, Civitas, 5ª ed, 2001, 291-336

Bibliografia recomanada:

CES (2001) Memoria sobre la situación socioeconómica y laboral, Consejo Económico y Social, Madrid. Cap. 2. Mercado de trabajo, políticas de empleo y relaciones laborales, 287-484.

Fina Sanglas, Ll. Políticas activas y pasivas de empleo en la Unión Europea. Los planes nacionales de acción para el empleo, Cuadernos de Información Económica, nº 150, 1999, pàgs. 67-81.

Pérez Infante, J. I. La nueva reforma laboral: objetivos, contenidos y valoración, Cuadernos de Información Económica, 161, pp. 178-189, 2001.